

Kaune apsilankę CERN ekspertai: LSMU pažanga – akivaizdi

Spalio 18–21 dienomis pažangiausios Lietuvos mokslo institucijos laikė svarbų egzaminą: šalyje lankėsi Europos branduolinių tyrimų organizacijos (CERN) atstovai. Vizito metu vyko Lietuvos asocijuotosios narystės peržiūra. Atvykę į Kauną, ekspertai vertino Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) ir Kauno klinikų mokslo bei inovacijų veiklos pažangą, lankėsi baigiamame įrengti Branduolinės medicinos tyrimų centre, jame apžiūrėjo ciklotroną, kitą modernią tyrimų įrangą.

Rasa Masiokaitė

LSMU Komunikacijos tarnybos Vidinės ir išorinės komunikacijos skyriaus išorinės komunikacijos specialistė

CERN – didžiausia pasaulyje branduolinės ir dalelių fizikos laboratorija, esanti Ženevoje (Šveicarija), plačiai visuomenei žinoma dėl sudėtingiausio ir didžiausio dalelių greitintuvų komplekso, skirto fundamentaliems visatos jėgų ir dalelių tyrimams. Organizacija glaudžiai bendradarbiauja su mokslininkais ir tyrėjais iš viso pasaulio.

Branduolinių tyrimų centras pradės veikti šiemet

Pasak Radiologijos klinikos Branduolinės medicinos skyriaus vadovo prof. Donato Vajausko, Kauno klinikose šis centras jau baigiamas įrengti: jame šiuo metu statomas ciklotronas, kuris bus naudojamas generuoti įvairaus skilimo pusperiodžio, įskaitant ir trumpaamžius, radionuklidus, kurie svarbūs ir klinicinei medicinai, fundamentiniams biomedicinos tyrimams, ir technologiniams mokslams.

» 2

Paminėtas mokslininko dr. P. Radvilos 120-mečio jubiliejus

Į Veterinarijos akademijos muziejų rinkosi Akademijos bendruomenės nariai, rektoriai emeritai, senjorai, leidyklos atstovai, rašytojai, XXVII Knygos mėgėjų draugijos nariai, svečiai iš Šveicarijos – dr. Radvilos sūnus, mokslininkas dr. P. R. Radvila su dukra, jų giminės, Šveicarijos lietuvių bendruomenės pirmininkė J. Caspersen.

Lina Baršauskienė

Veterinarijos akademijos muziejaus vedėja

Prieš 90 metų – 1933-iaisiais į Veterinarijos akademijos Centrinį rūmų pastatą iš Šančių kareivinių Kaune buvo perkelta Valstybinė veterinarijos bakteriologijos laboratorija, kurioje buvo ir Serologijos skyrius, gaminęs serumus, skiepus, biologinius preparatus, naudojamus diagnostikai, profilaktikai, kovai su užkrečiamosiomis ligomis. Tuo metu modernios Serologijos skyriaus laboratorijos, serumo manipuliacija, ekspedicija ir šaldytuvai įsikūrė pirmame ir koloniniame aukštuose, kraujo ėmimo patalpos – Centrinio rūmų priestate. Seruminiais arkliais buvo pastatytos modernios 38 vietų arklidės, aprūpintos vandentiekio vandeniu, su mėlynais stiklais dėl higienos ir geros arklių savijautos (dabartinis dr. L. Kriaučeliūno klinikos pastatas).

» 3

Kitas
„Ave vita“
numeris
išeis
spalio 31 d.,
antradienį

Plaučių vėžys: kodėl į užsi- tęsusį kosulį būtina atkreipti dėmesį?

» 4

Nuotrauka – iStock-1210038548

Kaune apsilankę CERN ekspertai: LSMU pažanga – akivaizdi

1» Ciklotrono įdiegimas Lietuvoje padės sukurti pasaulinio lygio mokslinių tyrimų infrastruktūrą, sudarys galimybę vykdyti visaverčius mokslinius tyrimus naudojant šį dalelių greitintuvą.

Ateityje numatomas LSMU ir CERN bendradarbiavimo tolesnis vystymas, įskaitant darbų tęstinumą Baltijos šalių pažangiosios dalelių terapijos centro projekte, infrastruktūros plėtrą ir tolesnius tyrimų projektus radiobiologijos srityje, ir Branduolinės medicinos tyrimų centro kūrimą bei plėtojimą. Taip pat galima plėtra įtraukiant naujas kryptis – dozimetriją, skaičiavimo mokslą, tęstinę edukaciją.

LSMU rektorius prof. Rimantas Benetis akcentavo vieną svarbiausių privalumų: kartu su Kauno technologijos universitetu (KTU) formuojamą infrastruktūrą ir daugiadalykę komandą: „Nors universitetai – du, glaudžiai bendradarbiaujame. Tai labai svarbu visoms veikloms, susijusioms su ciklotronu, branduoline medicina, kitais projektais, įskaitant genetikos tyrimus.“

Kauno klinikų generalinis direktorius prof. Renaldas Jurkevičius pabrėžė naujas galimybes, atsirandančias drauge su ciklotrono infrastruktūra: klinikinėje veikloje bus naudojami pacientams reikalingi preparatai, kurių skilimo puslaidis labai trumpas ir kurių sunku ar neįmanoma atsigabenti iš užsienio. Galimybė plėtoti branduolinės medicinos mokslą padidins Universiteto bei Klinikų konkurencingumą, bendradarbiavimą, pritrauks pacientų, kurie sparčiau sulauks sudėtingų tyrimų ir pagalbos.

Kitas žingsnis – protonų terapija

„Jūsų turima infrastruktūra labai gera jau dabar. Ar esate numatę tolesnius žingsnius – mokymus, kaip atlikti tyrimus su greitintuvais? Tai būtų pereinamasis žingsnis, kuris padėtų įgyti daugiau patirties protonų terapijoje. Jei vienas subjektas imtųsi tokios lyderystės medicininės fizikos ir, konkrečiai, greitintuvų srityje Baltijos regione, būtų skiriamas dėmesys ištekliams, moksliniams tyrimams. Tai galėtų tapti viena naujų šios srities plėtojimo kryptų ateity-

A. Koroliovo nuotr.

je“, – teiravosi CERN ryšių su asocijuotomis ir trečiosiomis šalimis vadovas prof. Emmanuel Tsismelis.

Prof. R. Jurkevičius pažymėjo, kad kitas žingsnis – greitintuvas ir protonų terapija – veikiausiai taip pat bus žengtas Kaune, nes radioterapijos srityje per keletą dešimtmečių sukaupta daug patirties ir kompetencijų.

CERN ekspertai: pažanga – akivaizdi

Antrą kartą Lietuvoje viešintiniai CERN tarptautinių santykių direktori, darbo grupės iniciatoriui Charlotte L. Warakaulle LSMU ir Kauno klinikų pažanga per pastaruosius metus paliko gerą įspūdį, ypač – naujausios diagnostikos, gydymo galimybės, mokslo tyrimų plėtra.

„Atvykome apžvelgti 5 metų Lietuvos narystę CERN. Tai – pirmą tokia apžvalga. Pateiksime tarybai savo pastebėjimus.“

CERN pirminė misija – dalelių fizika. Studijuojame fundamentalius materijos blokus ir juos valdančias jėgas, siekiame suprasti, kaip jos vystėsi sekundės dalį po Didžiojo sprogo. Kad galėtume atsakyti į esminius fizikos klausimus, išplėtojome pažangias technologijas, kaip, tarkime, pozitronų emisijos tomografiją (PET), kuri vėliau plačiai pritaikyta medicinoje.

Nors šios technologijos nėra mūsų veiklos esmė – tai labai svarbios ir naudingos mūsų tyrimų pasekmės“, – apibūdino C. L. Warakaulle ir pabrėžė, kad CERN visada laukiami jauni medicinos mokslų tyrėjai.

Apžvelgti reikšmingiausi projektai

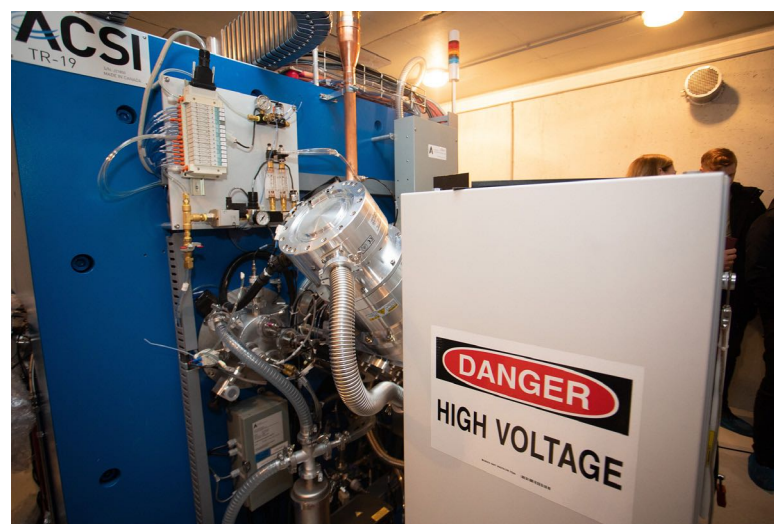
LSMU ir Kauno klinikų vadovai, mokslininkai, gydytojai ekspertų grupei pristatė reikšmingiausius su CERN tematika susijusius LSMU ir Kauno klinikų mokslo tyrimų ir eksperimentinės plėtos (MTEP) projektuose dalyvaujančių mokslininkų grupių darbus.

Onkologijos ir hematologijos klinikos lektorė Erika Korobeinikova apžvelgė plačius partnerystės rezultatus tarp LSMU ir CERN: bendradarbiavimas trunka 7 metus, įsitraukta į protonų terapijos, radioterapijos ir dalelių terapijos projektus, įgyta naujų kompetencijų plėtoti su CERN susijusių radiobiologijos tyrimų sritį.

Siekdami telkti įvairių mokslo sričių ir kryptų Lietuvos mokslininkų pajėgas vykdam mokslinius tyrimus aktualiomis CERN tematikomis, trys Lietuvos universitetai – LSMU, KTU ir VU – 2022 m. įsteigė konsorciumą CERN-LT. Šiame konsorciume LSMU atstovauja Radiobiologijos tyrimų grupė.

Pasak Genetikos ir molekulinės medicinos klinikos vadovės prof. Rasos Ugenskienės, Onkologijos instituto mokslininkai jau ne vienus metus atlieka radiobiologinius tyrimus su vėžinėmis ląstelėmis, ieško būdų padidinti šių ląstelių jautrumą spindulinei terapijai.

Užmegzti glaudūs ryšiai tarp LSMU ir KTU, plėtojami medicinos fizikos bei radiacinės saugos tyrimai, kuriamos naujos spinduliuotei atsparios, radioapsauginės ir biosuderinamos medžiagos, vykdomi medžiagų ir jų modifikavimo dide-

lių energijų dalelių srautais tyrimai, kuriami radio/biožymekliai, į šiuos tyrimus integruojamos dirbtinio intelekto priemonės.

Praėjusių metų pabaigoje LSMU tapo nariu CERN Baltijos šalių grupėje (CBG, angl. CERN Baltic group), kuri jungia 13 Latvijos, Estijos, Lietuvos mokslo institucijų ir skatina inovatyvių technologijų ir mokslo tyrimų plėtrą Baltijos šalyse.

Partnerystė su CERN šiai grupei suteikia prieigą prie pažangiausių technologijų, patirties ir išteklių, skirtų remti mokslinius tyrimus ir plėtrą.

Pirmąją iš Baltijos šalių CERN asocijuotąją narę Lietuva tapo 2018-aisiais. Dabar, įvertinus, kaip Lietuva laikosi asocijuotosios narystės kriterijų ir vykdo įsipareigojimus, gali būti svarstomas mūsų šalies pasirengimas tapti tikrąja CERN nare.

Paminėtas mokslininko dr. P. Radvilos 120-mečio jubiliejus

■ Dr. P. Radvila (dešinėje) Serologijos skyriaus laboratorijoje 1935 m.

1» Vėliau pastatytos antrosios 30 vietų arklidės, kuriose šiuo metu yra Veterinarijos fakulteto Veterinarinės patobiologijos katedra. Šalia buvo įrengta aikštė arklių pasivaikščiojimams.

Skyriaus užuomazgos siekia 1920 m., kai buvo įkurta Marvos priešmarinė stotis. Pirmuosius serumų gamybos bandymus (1924–1925 m.) skyriuje atliko samdytas užsienio veterinarijos gydytojas dr. K. Hoeflinas, tačiau patyręs nesėkmę jis sugrįžo į Šveicariją. Deja, tokiems darbams nebuvo ir sveikų arklių, ir sąlygų jų sveikatingumui palaikyti: izoliuotų, šildomų arkliadžių, maniežo, kraujo ėmimo ir kitų patalpų. 1924 m. gamyba pradėta su 5 arkliais, 1936-aisiais jų buvo 35, 1938 m. – 56, 1943 m. buvo net iki 150. Išlaidos tokiam skaičiui arklių išlaikyti buvo mažesnės, nei išlaidos už serumus, piktus užsienyje. Skyriui 10 metų vadovavęs vet. gyd. J. Bielkevičius sakė, jog gydomųjų serumų gaminimas yra vienas iš sunkiausių uždavinių bakteriologijos praktikoje.

1933 m. Serologijos skyriuje vyr. asistentu pradėjo dirbti Petras Radvila, Berno universiteto auklėtinis. Nuo 1935 m. liepos iki 1944 m. (su pertraukomis) jis vadovavo Serologijos institutui, vėliau emigravo ir apsigyveno žmonos tėviškoje Šveicarijoje.

P. Radvilą tapti veterinarijos

gydytoju, nors mama siūlė kunigystės studijas, paskatino kraštietis, žymus Lietuvos veterinaras profesorius E. Nonevičius. Pagrindinis tokio pasirinkimo argumentas: kaip įmanoma geriausiai pasitarnauti savo nepriklausomai valstybei. Studijos Lietuvos universitete, vėliau Berne, stažuotės Vienoje, Budapešte, Prahoje, Latvijoje, Estijoje, įgytos praktinės ir teorinės žinios buvo panaudotos Lietuvoje. Jis pradėjo gaminti vakciną nuo vidurių šiltinės, kuri buvo naudota karo ir civilinėje medicinoje. Vėliau pradėtos gaminti vakcinos nuo difterito ir stabligės, Lenkijos armijai parduota tūkstančiai antitoksino nuo stabligės dozių.

1938 metais Serologijos skyrius reorganizuotas, pavadintas Serologijos institutu ir prijungtas prie Veterinarijos akademijos. 1940 m. institute šalia Veterinarijos skyriaus įsteigtas ir Medicinos skyrius. Jam vadovaujant, Institutas ne tik patenkino skiepų šalies veterinarijos reikmėms poreikį, bet ir išplėtojo vakcinų, serumų ir anatoksinių nuo vidurių šiltinės, tifo, paratifo, difterito ir stabligės žmonėms gydyti gamybą. Serumai buvo eksportuojami į užsienį. 1938 m. už nuopelnus Lietuvai Prezidentas apdovanojo dr. P. Radvilą Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordinu.

Emigracijoje Šveicarijoje P. Radvila daug metų dirbo Berno serumų ir vakcinų institute: vykdė mokslinius tyrimus, gamino serumus, ra-

šė mokslinius straipsnius. Jo profesinio gyvenimo tikslas buvo sveikata. Kryptingumas, darbštumas ir ryžtingas mokslinis požiūris, anot sūnaus, buvo jo sėkmės palydovai. Susidomėję jo tyrimais, skiepyti arklius nuo stabligės pradėjo ne tik Federalinė karo žirgų institucija, bet ir privatūs asmenys. Jis buvo aktyvus Šveicarijos mikrobiologų draugijos narys. Jo darbai buvo vertinami, o išėjusiam į pensiją Institutas mokėjo pensiją su sąlyga, kad užbaigs mokslinius darbus ir reikalui esant dirbs patarėju.

Sūnus P. Ramutis Radvila pasidalijo prisiminimais apie tėvą ir emigracijos išgyvenimais. Jam yra išlikę ankstyvos vaikystės prisiminimai, kai sekmadienio rytais lydėdavo tėvą į laboratoriją stebėti tyrimų eigos, prisiminė, kur buvo jo kabinetas ir po kuriais langais jis augino pomidorus.

1941-ųjų birželis Radvilų šeimai buvo skausmingas, kai tėvo sesers šeima buvo ištremti į Sibirą, žuvo brolis Andrius. 1944 m. jie su prof. K. Almino šeima, su dviem kūdikiais kroviniuose vagonuose išvyko iš Lietuvos. Prabėgus metams jie sužinojo, kad jų šeima buvo įtraukta į tremiamųjų sąrašus. Pabėgėliai Šveicarijoje sukūrė neoficialią lietuvių bendruomenę, kuriai P. Radvila daug metų vadovavo.

Knyga „Iš mūsų gyvenimo“, kurią muziejui padovanojo P. Radvilos sūnus, yra autentiškas istorijos liudijimas, svarbus ateities kartoms.

V. Oberausko nuotr.

G. Grigaitės nuotr.

Edukacijos pavasaris rudenį: skaitmeninis mokymasis, DI ir žmogus*

Tęsiame pasakojimą apie spalio 4–6 d. Emanuelio Levino centre vykusią konferenciją „Edukacijos pavasaris rudenį: skaitmeninis mokymasis, DI ir žmogus“. [Pirmąją straipsnio dalį skaitykite čia.](#)

Dr. Eglė Misiūnaitė-Bačiauskienė

„EdTech“ projekto vadovė, Studijų centras, Inovatyviosios edukacijos skyrius

Priverstinė inovacija

Doc. Edita Butrimė apibendrina su kolegėmis atliktų nuotolinio mokymosi tyrimų rezultatus. Studentai pozityviai vertino mokymosi įvairovę ir lankstumą, asinchronines paskaitas ir užduotis bei jautė mažiau streso studijuodami, nes didžioji dalis mokymosi turinio buvo pasiekama bet kuriuo laiku, iš bet kurios vietos, kas skatino ir asmeninę atsakomybę už mokymąsi. Dėstytojų pastangos taikyti įvairias mokymąsi praturtinančias technologijas sutiktos palankiai, tačiau per nuotolines sinchronines paskaitas išryškėjo dėstytojų patirties, studentų darbo grupėmis sunkumai, patiriamas diskomfortas dėl įjungtų ar išjungtų vaizdo kamerų. Universiteto dėstytojų interviu atskleidė intenciją išbandyti technologines naujoves, tačiau „tai, ką darome, yra tik ledkalnio viršūnė“. Pasikeitusi mokymo ir mokymosi situacija skatino permąstyti ir atnaujinti mokymo metodus ir perstruktūruoti mokymosi procesą, kurti studentų savarankiško mokymosi užduotis. Detalesni šių probleminių aspektų tyrimai padėtų ateityje ne stichiškai, o konstruktyviai keisti universitetinių studijų rutinas.

Technologijos ir mąstymo procesai

Prof. Saulius Keturakis (KTU) provokatyviai pranešime „Žąsies plunksna, rašomoji mašinėlė, kompiuteris arba apie lėtą ir greitąją edukaciją“ samprotavo, kaip mąstymo procesai sąveikauja su technologijomis, kaip apgalvotąją komunikaciją keičia neapgalvotoji.

Dar Johanas Volfgangas Gėtė svarstė, kaip geriau rašyti, – žąsies plunksna ar to meto technologine inovacija pieštuku, ir rinkosi veikiau plunksną kaip galimybę rašyti neskubiai apgalvojant. Markas Tvenas, susižavėjęs rašomosios mašinėlės išradimu, greitai nusivylė, nes „užrašymo greitis beveik pasiveja minties greitį“, todėl esi nuolatiniame streso. Pasak Leno Deitono, atsiradus kompiuteriui, apdorojančiam tekstus, mes išsilaisvinome nuo prievolės atsiminti, tad gyventi tapo lengviau, bet galvoje nieko neliuko, tad bendraautorystė reikėtų dalytis su kompiuteriu. Žvelgiant į dabarties edukaciją matyti, kad šiuolaikinė studentų karta neturi ilgo skaitymo patirties, jos dėmesys susitraukęs apytikriai iki 5 minučių, o kultūra reikalauja milžiniškų dėmesio apimčių, tad dėstytojai bando radikaliai keisti komunikavimo priemones, įsisteikti studentų informacijos vartojimo papročiams.

Chato žanras

Žanro pakeitimas keičia dėmesio pasiskirstymą. Stanfordo universiteto studentų projektas „Hooked“ pasiūlė dėstyimo manierą keisti į chato arba tikrą laikio pokalbio formatą. Tyrimai rodo, kad 1000 žodžių klasikinio prozos pavidalu suprantamumas tėra 15 proc., o transformavus tekstą į chato formatą – šoktelėli iki 85 procentų. Totali komunikacijos transformacija, besiorientuojanti į naujuosius chato žanrus (pvz., tualetai kaip reklaminiai stulpai su trumpomis žinutėmis), gresia klasikinio rašto žanro praradimu. Dirbtinis intelektas pakeičia autoriaus funkciją – autorius ne dėlioja, o vertina sugeneruotus turinius.

Ar riboti technologijų invaziją?

Kyla klausimas, ar riboti technologijų invaziją į edukaciją, ar atverti duris iki galo? Randasi radikalių atvejų, kai grįžtama prie vintažinių įrenginių (pvz., *Smart Typewriter*) ar kuriamos naujos rutinos (technologijų „pasnikas“), ribojančios dėmesio išblaškymą, siekiant ištrūkti iš technologijų srauto. Profesorius teigė neturįs atsakymo, ką rinktis šioje mus ištikusioje kryžkelėje.

Ar ateityje mokymosi turinį kurs dirbtinis intelektas?

Tęsdama „karštą“ temą, doc. Vita Špečkauskienė (LSMU) dalijosi patirtimi, kaip pasitelkti dirbtinį intelektą ir fun technologijas mokymuisi pajvairinti ir sužaidybinti (pvz., *Genially* pabėgimo kambariams kurti). Kartu su kolegomis kurdama Moodle kursą apie dirbtinio intelekto technologijas medicinoje, dėstytoja taikė jau įprastus *Canva*, *H5P* ir naujesnius dirbtinio intelekto įrankius, tausojančius dėstytojų laiką.

Ne tik *ChatGPT*, bet ir kitos dirbtinio intelekto technologijos (pvz., *Schemely*) įgalina dėstytoją akimirksniu sukurti struktūruotą temos mokymosi planą ir mokymosi medžiagą daugiarūšiais formatais: terminų žodynus, interaktyvias vaizdo korteles, trumpuosius testus ir Kahoot testus, individualias ir grupės užduotis, pranešimo skaidres su paveikslais, rasti ir įterpti atvirus šaltinius arba tekstą transformuoti į garsą (pvz., *Voicemaker*), kurį vėliau galima integruoti į vaizdo įrašus.

Dėstytoja demonstravo, kaip dirbtiniu intelektu pagrįstas Nolej įrankis vos spustelėjus iš įkelto teksto ar interneto nuorodos į tekstą sugeneruoja gausų ir įvairų interaktyvų turinį: sutraukia tekstą į pastraipą, suskaido į mikrotekstus su aktyviomis nuorodomis, identifikuoja pagrindinius teksto terminus, apibrėžia

■ Prarektorius studijoms prof. dr. Kęstutis Petrikonis ir Visuomenės sveikatos fakulteto dekanė, konferencijos moderatorė prof. dr. Ida Liseckienė.

Koroliovo nuotr.

juos ir sukuria interaktyvias mokymosi korteles, įvairių tipų klausimų studentų savarankiškam mokymuisi. Kaip ir kitos šios konferencijos pranešėjos ir pranešėjai, docentė pabrėžė, kad dirbtinio intelekto sukurtą turinį būtina kritiškai vertinti, atrinkti ir redaguoti, be to, siūlė skatinti studentus ne tik vartoti, bet ir kurti daugiarūšį skaitmeninį turinį (pvz., *TikTok* stiliaus vaizdo įrašus).

Simuliuoti galima viską

Prof. Lina Jankauskaitė (LSMU) aptarė simuliacijų, kaip mokymosi metodo, įvairovę (su žmogumi, su muliažu, virtualias, hibridines, didelio masto), neišleisdama iš akių pagrindinių simuliacijos tikslų – paciento ar gyvūno saugumo, studentų pasitikėjimo savo gebėjimais, sunkių situacijų vertinimo įgūdžių ugdymosi kontroliuojamose aplinkose.

Remiantis šiemet atlikta penkto kuro medicinos studentų apklausa, universitete dažniausiai taikomos klasikinės, *HLab* simuliacijos ir klinikiniai scenarijai bei skirtingi jų vertinimo metodai (teoriniai testai, įprasti ir struktūruoti klinikinių įgūdžių egzaminai, instruktavimas, grįžtamasis ryšys ir kt.). Studentai mato skirtingą klasikinį ir *HLab* simuliacijų vertę: sprendimų priėmimo, lyderystės, komandinio darbo gebėjimų ugdymąsi bei neuždelstą dėstytojo atsaką realiu laiku, praktinių veiklų įvairovę hibridinėse aplinkose ir lankstų tvarkaraštį. Vis dėlto klasikinės simuliacijos, dalyvaujant dėstytojui (tutorui), studentai pripažino kaip labiau vertingas.

Konferencijos moderatorius prof. Andrius Macas atkreipė dėmesį, kad pirmiausia turime galvoti apie simuliacijos viziją ir dizainą, gimstantį dėstytojo galvoje, o tik po to – apie jos tipą ir įrangą.

Chaos pilotai

Apibrėždama kontekstą, kuriame iškyla iššūkiais grįsto mokymosi prasmė, doc. Jurgita Barynienė (KTU) pateikė „mokymosi kompas“ metaforą, apibūdinančią Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos projektuojamą ambicingą švietimo ateities viziją (*Learning Compass 2030*). Nuolat kintančiame, neapibrėžtame, kompleksiniame ir daugiaprasmiame pasaulyje turime ugdyti „chaoso pilotus“, kurie orientuotųsi neapibrėžtose situacijose ir gebėtų priimti tvarius sprendimus, orientuotus į individo ir bendruomenės gerovę.

Tokiame kontekste iššūkiais grįstas mokymasis atranda savo vietą. Šis įtraukus, į studentą orientuotas metodas grindžiamas kom-

pleksiniais realaus gyvenimo iššūkiais, kuriuos sprendžia tarpprofesinės ir / ar tarpkultūrinės studentų grupės. Mokydamiesi šiuo metodu studentai išmoksta kelti klausimus iš įvairių perspektyvų (įsitraukimo etapas), tyrinėti ir ieškoti išteklį (tyrinėjimo etapas), veikti ir tikrinti, kaip sprendimą priima skirtingos bendruomenės (veikimo etapas). Lygiavertė dėstytojo ir studento sąveika bei intensyvus dėstytojo grįžtamasis ryšys ypač svarbus iššūkio sprendimo „kelionėje“, kurioje daug neapibrėžtumo, būtina suvaldyti ribotą laiką, studento (ir dėstytojo!) lūkesčius, patiriamą nepatogumą ir nerimą dėl galutinio rezultato, priimti atsakomybę už sprendimo brandinimą.

Šis pranešimas rezonavo su prof. Monikos Petrūtės (KTU) projekto komandos moksliniu tyrimu, siekiančiu atsakyti į klausimą, koks yra ateities antreprenerio kompetencijų modelis*, kaip jame integruojami „kietieji“ (dalykiniai, mokslinio mąstymo, techniniai, skaitmeniniai, analitiniai ir kt.), „minkštieji“ (lyderystės, bendradarbiavimo, socialinio sąmoningumo, kūrybiškumo ir kt.), meniniai (atvira mąstysena, atidumas niuansams, intuityvūs įžvalgumas ir kt.) ir netradiciniai įgūdžiai (neapibrėžtumo suvaldymas, antidisciplininis ir lėtasis mąstymas, pokyčių darymas, taisyklių laužymas ir kt.). Universitetams kyla iššūkis visapusiškai ugdyti asmenybes, pasitelkiant inovatyvią daugiadisciplininę pedagogiką iššūkiais grįstą mokymąsi tyrimo autoriai siūlo kaip palankiausią metodą šiam tikslui pasiekti.

Kūrybinėse dirbtuvėse „Interaktyvios programėlės paskaitoje arba kaip prasmingai įveiklinti studento telefoną“ dr. Gražina Droessinger (*VILNIUS TECH*) kvietė išdrįsti išbandyti ir pasirinkti tinkamiausius skaitmeninius įrankius. Auditorijai aktyvinti dėstytoja taikė trumpąsias apklausėles, parengtas su Mentimeter ir Socrative, provokuodama klausimais apie studentų skaitmeninius gebėjimus, socialinių medijų naudojimą, studentų dažniausiai naršomus informacijos šaltinius, dėmesio trukmę, interaktyvumo ir klausinėjimo poveikį. Panagrinėjusi minčių ir sąvokų žemėlapių metodų skirtumus ir nemažėjantį jų aktualumą struktūruojant mokymosi turinį, dėstytoja kvietė konferencijos dalyvius čia ir dabar įsidiesti Mindly programėlę ir sukurti sąvokų žemėlapi.

Konferencijos pranešime ir kūrybinėse dirbtuvėse apie profesionalumą gydytoja Vilma Traškaitė-Juškevičienė (LSMU) kėlė šios sąvokos apibrėžtumo ir kaitos problemą. Gydytojo meistriškumas ir empatija, altruizmas ir komunikaciniai gebėjimai yra svarbesni? Profesionalus elgesys sunkiai įmanomas aplinkoje, kurioje emociškai nesaugu, nepripažįstama klaidos ir mokymosi iš jos galimybė, pasiduodama santykių inercijai, kasdienės situacijos mažai reflektuojamos. Nagrinėdami netinkamo profesinio elgesio atvejus (pvz., priekabiavimo, aplaidumo, dezinformacijos) dirbtuvių dalyviai įsitraukė į karštas diskusijas ir dalijamąsi asmeniniais neprofesionalaus elgesio situacijų išgyvenimais.

Konferenciją uždarė Emanuelio Levino centro vadovės Ingridos Krasauskienės ekskursija, lydimą įtraukaus ir vaizdingo pasakojimo apie Emanuelio Levino biografiją, pasta- to istoriją, centro steigimą ir dabartinį statusą, eksponuojamus artefaktus.

Studijų centro Inovatyviosios edukacijos skyrius nuoširdžiai dėkoja visiems pranešimų autoriams, konferencijos moderatoriams prof. Idai Liseckienei ir prof. Andriui Macui už bendradarbiavimą, dosnų dalijimąsi idėjomis bei Emanuelio Levino centro vadovei Ingridai Krasauskienei – už svetingumą ir leviniską rūpestį kitais.

*Apie ArtIST projektą plačiau: <https://www.artistandinnovation.eu/>

Plaučių vėžys: kodėl į užsitęsusį kosulį būtina atkreipti dėmesį?

1» Plaučių vėžys – piktybinis plaučių susirgimas, viena iš dažniausiai diagnozuojamų onkologinių ligų. Kasmet pasaulyje nustatoma apie du milijonus naujų atvejų, iš kurių net apie 1,8 milijonų baigiasi mirtimi. „Lietuvoje situacija taip pat nėra džiuginanti – kiekvienais metais diagnozuojama apie pusantro tūkstančio naujų atvejų. Vien Kauno klinikose per metus suteikiama daugiau nei 1700 onkologinių paslaugų sergantiems plaučių vėžiu, – sako prof. Marius Žemaitis, Kauno klinikų Krūtinės ląstos navikų teminės grupės ir Pulmonologijos klinikos Krūtinės onkologijos ir intervencinės pulmonologijos sektoriaus vadovas. Apie plaučių vėžį, rizikos veiksnius ir gydymo galimybes kalbamės su prof. M. Žemaičiu.

Nuotrauka – Freepik.com

Kokie simptomai gali išduoti plaučių vėžį?

Plaučių vėžys – klatinga liga, kuriai išsivystyti prireikia ne vieno metų, pasaulyje ir Lietuvoje 70–80 proc. atvejų diagnozuojami jau pažengusioje stadijoje. Taip yra todėl, kad plaučių vėžio simptomai panašūs į bet kurios kitos plaučių ligos, pavyzdžiui, astmos, lėtinės obstrukcinės plaučių ligos ar bronchito. Sergantys skundžiasi nespacificiniais simptomais – kosulys, skrepliavimasis, dusulys, gali pasireikšti krūtinės skausmas. Simptomas, priverčiantis suserinti dėl savo sveikatos – kraujo atkosėjimas. Pacientai, sergantys plaučių vėžiu, dažniausiai yra daug metų rūkantys, jų kvėpavimo takai, plaučiai jau būna pažeisti, dažnai kosėja, skrepliuoja, jiems sunku pastebėti naujus fizinius pokyčius, atsiradusius dėl onkologinės ligos. Todėl labai svarbu kuo anksčiau plaučių vėžio diagnostika dar iki prasidedant ligos simptomams.

Kokios žmonių grupei didžiausia rizika susirgti plaučių vėžiu?

Seniau plaučių vėžiu susirgda vo gerokai daugiau vyrų nei moterų ir tai buvo siejama su didesniu rūkymo paplitimu tarp vyrų. Tačiau Europos Sąjungos šalyse pastebimas pokytis – moterų mirštamumas nuo plaučių vėžio jau susilyginęs su mirštamumu nuo krūties vėžio. Šis pokytis siejamas su didėjančiu rūkančių moterų skaičiumi.

Dažniausiai serga 60–70 metų amžiaus žmonės, tačiau klinikinėje praktikoje susiduriame ir su jaunesniais pacientais – 50–55 metų amžiaus. Todėl, jeigu kalbėsime apie plaučių vėžio profilaktinę patikrą, manoma, kad nuo 50–55 metų jau reikėtų tikrinti asmenis, siekiant diagnozuoti ligą iki pasirodančių pirmųjų simptomų.

Kokie yra ligos rizikos veiksniai?

Rūkymas – vienas iš pagrindinių plaučių vėžio rizikos veiksnių.

Taip pat įtaką ligai atsirasti gali turėti pasyvus rūkymas, profesiniai ir aplinkos veiksniai, kaip oro užterštumas (didelė mažų kietųjų dalelių koncentracija ore), radonas ir kitos medžiagos, genetinės priežastys, pavyzdžiui, didesnė tikimybė susirgti tiems žmonėms, kurių šeimos nariai sirgo onkologinėmis ligomis.

Kokios yra gydymo galimybės?

Pats efektyviausias gydymas pritaikomas tada, kai diagnozuojame plaučių vėžį pacientams, dar neįsijaučiantiems simptomų, pradinėse stadijose. Dėl šios priežasties ypač svarbi ankstyva ligos diagnostika. Šiandien Kauno klinikose turime visą spektrą naujausių technologijų plaučių vėžio diagnostikai – nuo pozitronų emisijos tomografijos, elektromagnetinės navigacijos bronchoskopijos iki sudėtingiausių patologinių ir molekuli- nių tyrimų metodų. Esant išplitusiam plaučių vėžiui taikomas sisteminis gydymas. Prieš kelis metus taikydavome tik toksišką chemoterapiją, o

šiuo metu vėžys gydomas taikinių terapija, kuri veikia tam tikrus molekuli- nius taikinius ant navikinių ląstelių ir nepažeidžia sveikų ląstelių. Gydome imunoterapija – vėžinės ląstelės nu- slopina sergančio imuninę sistemą, ji nebeatpažįsta vėžinių ląstelių. Plau- čių vėžio imunoterapija sustiprina žmogaus imuninę sistemą, imuninės ląstelės tampa aktyvios ir pačios pra- deda kovoti su plaučių vėžiu. Rezul- tatai – džiuginantys. Anksčiau po gy- dymo chemoterapija penkerių metų išgyvenamumas siekė vos kelis pro- centus, o dabar po gydymo naujos kartos vaistais siekia apie 30 proc.

Kaip galima spręsti šią problemą?

Europos Sąjungoje paskelbtas kovos su vėžiu planas, jam skiriamas didelis dėmesys. Yra tam tikros gairės, nurodančios, kad visoje Europos Sąjungos šalyse turėtų būti įdiegta atrankinė plaučių vėžio patikra, leidžianti ligą diagno- zuoti anksčiau.

Kaip Kauno klinikose siekima gerinti pagalbą sergantiems šia onkologine liga?

Šiais metais Kauno klinikose įkurta Krūtinės ląstos navikų teminė grupė, kuri jungia įvairių sričių sveikatos priežiūros specialistus: gydytojus pulmonologus, onkolo- gus, chemoterapeutus, onkologus radioterapeutus, chirurgus, patolo- gus, radiologus, genetikus, reabili- tologus ir kt. Visi specialistai sie- kia užtikrinti geriausią onkologinę pagalbą sergantiems plaučių vė- žiu arba tiems, kuriems įtariama ši onkologinė liga. Pagrindinis tiks- las – suformuoti žaliuosius korido- rius ne tik pas gydytojus specialis- tus, bet ir siekiant diagnozuoti ligą, atliekant radiologijos, invazinius tyrimus. Svarbu vystyti ir plėtoti mokslą plaučių vėžio srityje, skleis- ti informaciją apie šią klatingą on- kologinę ligą bei dar kartą primini- ti visiems apie esamą situaciją tiek Lietuvoje, tiek visame pasaulyje.

Kauno klinikų inf.

VIEŠASIS PRANEŠIMAS

Spalio 31 d. 9 val. LSMU MA Veido ir žandikaulių chirurgijos klinikoje, 564 auditorijoje (Veido ir žandikaulių chirurgijos klinika, Eivenių g. 2), LSMU MA Veido ir žandikaulių chirurgijos klinikos lektorė dr. **Vesta Guzevičienė** skaitys viešąjį pranešimą „**Dantų nervinių rezginių uždegimas. Klinika, diagnostika ir gydymas**“. Maloniai kviečiame dalyvauti.

Lapkričio 6 d. 11 val. LSMU MA KI Membranų biofizikos laboratorijos mokslo darbuotoja dr. **Vilma Zigmantaitė** Kardio- logijos instituto apvalioje posėdžių salėje (Sukilėlių pr. 15, Kau- nas) skaitys viešąjį pranešimą „**Kvapiosios aniužės Elsholtzia ciliata poveikio širdies kraujagyslių sistemai ir lygiesiems raumenims bei toksiškumo tyrimai in vivo**“. Maloniai kvi- ečiame dalyvauti.

Lapkričio 6 d. 11 val. LSMU Veterinarijos akademijoje, S. Jan-

kausko auditorijoje (Centriniai rūmai, Tilžės g. 18), LSMU VA VF Anatomijos ir fiziologijos katedros lektorius dr. **Juozas Grigas** skaitys viešąjį pranešimą „**Tyliųjų zoonotinių virusų reikšmė ir išgyvenimo strategija: hepatito E virusas kaip ilius- tracija**“. Maloniai kviečiame dalyvauti.

Lapkričio 7 d. 9 val. LSMU MA MF Akių ligų klinikos lektorė **Dovilė Buteikienė** prof. Petro Avižonio auditorijoje (Akių ligų klinika, Eivenių g. 2, Kaunas) skaitys viešąjį pranešimą „**Tinkla- inės venos nepraeinamumo sąlygoto geltonosios dėmės paburkimo diagnostikos ir gydymo būdų apžvalga**“. Malo- niai kviečiame dalyvauti.

Lapkričio 9 d. 14 val. Anestezilogijos klinikos lektorius **To- mas Bukauskas** Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligo- ninės Kauno klinikų Rudojoje auditorijoje (Eivenių g. 2, Kau-

nas, centrinis Kauno klinikų pastatas) skaitys viešąjį pranešimą „**Medicininė simuliacija kartų kaitoje**“. Maloniai kviečiame dalyvauti.

Lapkričio 9 d. 14.30 val. LSMU VA Anatomijos ir fiziologijos katedros lektorė dr. **Lina Merkevičienė** LSMU VA dr. S. Jankaus- ko auditorijoje (Tilžės g. 18, Kaunas) skaitys viešąjį pranešimą „**Antibiotikams atsparios bakterijos gyvūnuose: papliti- mas ir rizika žmonėms**“. Maloniai kviečiame dalyvauti.

Lapkričio 10 d. 9 val. LSMU VA VF Anatomijos ir fiziologijos katedros lektorius dr. **Arnoldas Pautienius** Dr. S. Jankausko auditorijoje (1 Pastatas, Veterinarijos akademijos centriniai rū- mai, Tilžės g. 18) skaitys viešąjį pranešimą „**Erkinio encefalito viruso molekulinė epidemiologija ir evoliuciniai bruožai**“. Maloniai kviečiame dalyvauti.

avevita | REDAKCIJA:

RĖMĖJAS:

**BERLIN-CHEMIE
MENARINI**

LSMU Komunikacijos tarnyba,
Akademinės leidybos skyrius
A. Mickevičiaus g. 9, LT-44307 Kaunas
El. paštas: avevita@lsmuni.lt
Išleina kiekvieną trečiadienį
<https://link.lsmu.lt/0ov25y3g1l>
Leidiny s skirtas LSMU ir Kauno klinikų
darbuotojams, studentams

Redakcinės kolegijos pirmininkas:
Edgaras STANKEVIČIUS,
Žurnalų leidybos centro vadovas
Redakcinė kolegija:
Andrius MACAS, Medicinos fakulteto dekanas
Vita RIŠKEVIČIENĖ, Veterinarijos fakulteto dekanė
Rolandas STANKEVIČIUS, Gyvūnų mokslų fakulteto dekanas
Ingrida ULOZIENĖ, Mokslo centro vadovė

Tomas LAPINSKAS, Kauno klinikų direktorius visuomenės sveikatai,
mokslui ir studijoms
LSMU Komunikacijos tarnyba, Vidinės ir išorinės komunikacijos skyrius:
Tautvydas BULVIČIUS, tel. 8 37 407433, vt. 5128
Rasa MASIOKAITĖ, tel. 8 37 395806, vt. 5133
Kauno klinikų Komunikacijos tarnyba:
Austė ALEKSANDRAVIČIUTĖ-ŠVIAŽIENĖ
Jovita GUDELEVIČIUTĖ

**LSMU Kauno ligoninės Komunikacijos
ir rinkodaros skyrius:**
Saulius TVIRBUTAS, Jūratė KUJZMICKAITĖ
Redakcija:
Asta VALUCKYTĖ-ŪSIENĖ, Akademinės leidybos
skyriaus vadovė, tel. 8 37 327243, vt. 5131
Aida JAKIMAVIČIENĖ, redaktorė
Jelena BABACHINA, maketuotoja

Retų ligų centro komandos vizitas Kembridžo universiteto Genomikos centre

Spalio 12 d. Retų ir nediagnozuotų ligų koordinacinio centro (RNLKC) komanda dalyvavo Kembridžo universiteto Genomikos centre organizuotoje konferencijoje „RAREsummit23“ (Didžioji Britanija).

■ Retų ir nediagnozuotų ligų koordinacinio centro komanda (dr. Rūta Navardauskaitė, Daiva Borkienė, prof. dr. Lina Jankauskaitė) Kembridžo universiteto centro organizuotoje konferencijoje „RAREsummit23“.

Daug dėmesio – ir dirbtiniam intelektui

Konferenciją sudarė keletas viešų sesijų. Vienose pristatyti naujausi moksliniai tyrimai retų ligų srityje pradedant genomo, transkriptomio, metabolomo tyrimais bei proteomo analizės galimybėmis. Taip pat daug dėmesio skirta ir dirbtinio intelekto pajėgumams plėsti retų ligų diagnostikai gerinti. Įvairios mokslinės grupės pristatė savo projektus ir tyrimus, kuriuos vykdo retų ligų srityje.

Labai svarbus ir pacientų įsitraukimas

Labai aktyvus ir pacientų bei pacientų draugijų įsitraukimas. Pacientai įvairiais aspektais diskutavo aktualiais jiems klausimais ir problemomis, su kuriais sirgdami reta liga susiduria ne tik jie, bet ir jų artimieji, bendramoksliai ir bendradarbiai. Daugelis auditorijoje buvusių konferencijos dalyvių dalijosi savo kaip pacientų ar kaip reta liga sergančių artimųjų išgyvenimais ir patirtimis, nuo diagnozės ieškojimo iki reikiamos pagalbos ir dar vis egzistuojan-

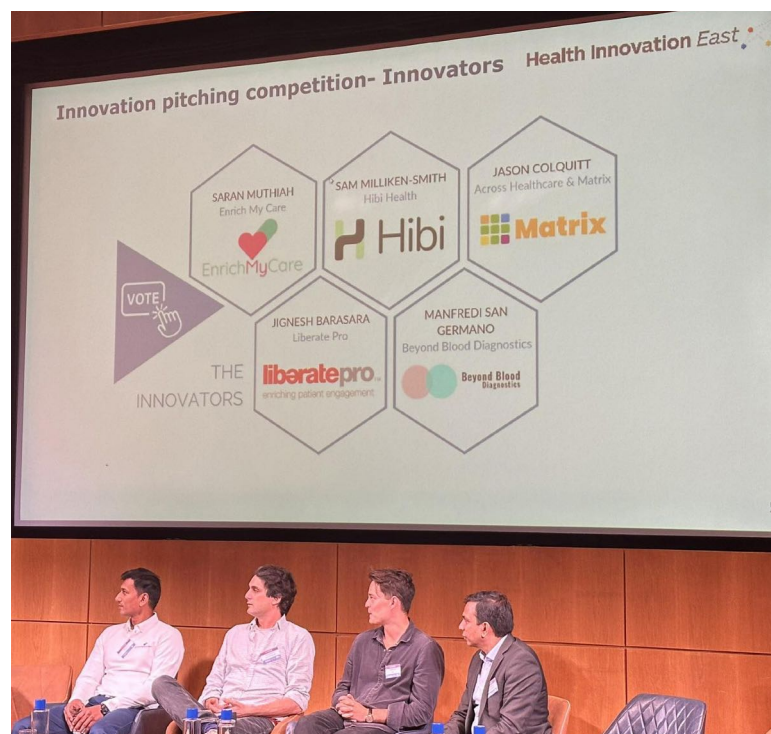
čių stigmų visuomenėje. Pacientų draugijas suvienijusi sesija atskleidė jų didžiulį indėlį gerinant skirtingomis ligomis sergančių pacientų gydymo prieinamumą, įsitraukimą į mokslinius tyrimus, vaistų tyrimus. Įdomi ir retų ligų mokslinių tyrimų (vaistų, klinikinių, fundamentinių) diskusijos sesija, kurioje parodytos Didžiosios Britanijos galimybės iki šiol mažai finansuojamiems retų ligų tyrimams. Pastebėjome, kad tai aktualu ir mums, nes Lietuvoje retų ligų moksliniai tyrimai dažnai stoja finansavimo. Pagrindinis argumentas – pacientų yra mažai, labai sunku atlikti fundamentinius tyrimus ir juos „perkelti“ į klinikinę praktiką. Šios konferencijos patirtis rodo, kad viskas įmanoma, jeigu mokslininkai ir klinicianai būtų aktyvesni, labiau bendradarbiautų su pacientais ir pacientų organizacijomis, su tarpautiniais partneriais.

Naujų medikamentų diegimo galimybės skiriasi

Pasidalyta ir įžvalgomis apie inovatyvių ir naujų medikamentų diegimo galimybes Didžiojoje Bri-

tanijoje. Ji yra antra Europoje ir naujus medikamentus įdiegia dvigubai greičiau nei Europos šalys. Deja, nuo 2012 metų Lietuva yra tik 26-oje vietoje iš 33-jų Europos valstybių. Įvairialypė konferencija apėmė ir inovacijų retose ligose sesiją, į kurią buvo atrinkti šeši geriausi inovatyvūs projektai. Dauguma jų – tai internetinės platformos/mobiliųjų telefonų aplikacijos, gerinančios retų ligų pacientų informacijos prieinamumą, suteikiančios greitą ir tikslų vertimą į skirtingas kalbas bei lengvą platformų valdymą. Taip pat pristatytas ir „reta liga sergančiojo pasas“, tarsi palengvinantis kelias tėvams, kurį gavus (užpildžius specialią formą) visa informacija gali būti perduodama suaugusiųjų specialistams. Konferencijos metu paliesta ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje aktuali tema – visuotinė naujagimių patikra bei jos įgyvendinimo gerinimas bei plėtimas. Ekspertai dalijosi savo patirtimi, naujagimių patikros plėtimo būtinumu ir tikslingumu. Konferencijoje sutikti ne tik pažįstami kolegos, bet ir užmegztos naujos pažintys.

■ Pacientai, sergantys reta liga, dalijasi įvairiausiais savo gyvenimo iššūkiais ir pasiekimais.

■ Inovatyvių projektų pristatymo sesija.

Šis renginys įkvėpė savo veiklos srityje dar daugiau įsitraukti ir kitus kviešti prisijungti į platesnį bendradarbiavimo ratą, kuris sujungtų

mokslininkus, gydytojus, inovatorius, investuotojus ir, žinoma, pacientus bei juos vienijančias asociacijas.

Kauno klinikų inf.

PRO MEMORIA

MINDAUGAS PALECKAITIS (1961 06 02–2023 10 16)

*Žeme, kodėl prie savęs priglauti skubi
Tuos, kurie teikia viltį, paguodą,
Kurie tauria ir jautria širdimi
Save kitiems atiduoda...*

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Veterinarijos akademijos bendruomenę sukrėtė skaudi žinia – netikėtai netekome mylimo kolegos lektoriaus Mindaugo Paleckaičio.

Mindaugas Paleckaitis gimė 1961 06 02 Kaune. 1968–1979 m. mokėsi Kauno 28-oje vid. mokykloje. 1979–1983 m. studijavo Lietuvos

veterinarijos akademijos (LVA) Gyvulininkystės technologijos fakultete. Nuo 1996 m. dirbo LVA Gyvulių veisimo ir genetikos katedroje vyr. asistentu, dr. L. Kriaučeliūno smulkių gyvulių klinikos ekonomikos reikalų direktoriaus pavaduotoju. Vėliau karjerą tęsė LSMU Veterinarijos akademijos Gyvūnų mokslų fakulteto Gyvūnų auginimo technologijų institute – dirbo lektoriumi.

Tai buvo išskirtinė, be galo šilta, visų mylima asmenybė. Kiekvienam sutiktam palikdavo neišdildomą įspūdį. Tai buvo didis žmogus,

didis mokytojas, didis savo šiluma, paprastumu ir tikėjimu.

Niekada nepamiršime, kiek jis padarė dėl žmonių ir gyvūnų gerovės, savo aktyvia visuomenine veikla ne vienam grąžino viltį naujam gyvenimui, su užsidegimu skleidė meilę gyvūnams žmonių širdyse.

Telydi artimuosius ir visus jį pažinojusius paguoda ir dvasios stiprybė šią sunkią netekties valandą.

LSMU Veterinarijos akademijos bendruomenė

Tarpprofesinis bendradarbiavimas slaugoje: tarptautinis simpoziumas Lenkijoje

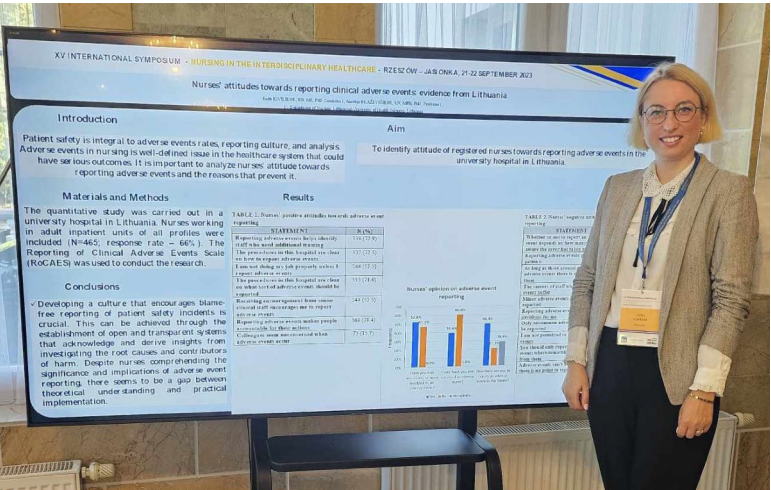
Pastaruoju metu vis didesnis dėmesys skiriamas tarpdisciplininei sveikatos priežiūrai ir tarpprofesiniam bendradarbiavimui. Šis požiūris akcentuoja būtinybę integruoti įvairių sveikatos priežiūros sričių specialistų pastangas siekiant sudaryti holistinį ir efektyvų pacientų priežiūros modelį. Tarpdisciplininis komandų kūrimas, kuriose dalyvauja slaugytojai, gydytojai, socialiniai darbuotojai ir kiti specialistai, leidžia aptikti ir spręsti pacientų sveikatos problemas iš įvairių perspektyvų. Slauga – kaip pagrindinė tarpdisciplininės sveikatos priežiūros dalis, vaidina išskirtinį vaidmenį integruojant skirtingas sveikatos priežiūros sritis.

Milda Naginevičiūtė
Slaugos klinikos asistentė,
doktorantė

Rugsėjo 21–22 d. Lenkijoje vyko tarptautinis 15-asis simpoziumas „Slauga tarpdisciplinėje sveikatos priežiūroje“ (angl. „Nursing in interdisciplinary healthcare“), kur dalyvavo mokslininkai ir klinikinės praktikos ekspertai iš Čekijos, Ven-

grijos, Slovakijos, Lenkijos ir Lietuvos. Pagrindinis konferencijos tikslas – skleisti mokslo įrodymais grįstą informaciją ir dalytis tarptautine patirtimi, išgirsti skirtingus požiūrius į slaugos praktiką, politiką ir pacientų poreikius. Tai skatino diskusijas ir leido kurti bendras vertybes, kurios galėtų būti taikomos tarptautiniu mastu siekiant aukštos kokybės sveikatos priežiūros srityje. Lietuvai

atstovavo Slaugos klinikos doktorantės Milda Naginevičiūtė ir Justė Kivilienė, jos pristatė savo disertacinio darbo rezultatus užsienio kolegoms. Doktorantė Justė Kivilienė – stendinį pranešimą „Nurses’ attitudes towards reporting clinical adverse events: evidence from Lithuania“, kuriame pateikiami duomenys apie slaugytojų požiūrį į pranešimus apie nepageidaujamus

■ Doktorantė Justė Kivilienė.

Autorės nuotr.

įvykius Lietuvos universitetinėje ligoninėje. Pranešimo akcentas – nepageidaujamų reišinių registravimas yra esminis veiksnys teikiant kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas. Doktorantė Milda Naginevičiūtė skaitė pranešimą „Comparison of Midwifery and Obstetrics-gynecology Care in Pregnancy: women’s perspective“ ir atkreipė dėmesį į akušerių savarankiškumo svarbą, jų

teikiamų paslaugų kokybę neštumo priežiūros metu. Diskusijų metu tiek praktikuojantys akušeriai, tiek mokslininkai pritarė teiginiui, kad daugumoje rytų ir vidurio Europos šalių akušerių autonomija yra suvaržyta, nors teikiamų paslaugų kokybė tokia pat aukšta, kaip ir gydytojų akušerių ginekologų.

»7

LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETAS

VIEŠOJI ĮSTAIGA LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETAS, kodas 302536989, A. Mickevičiaus g. 9, Kaunas, SKELBIA VIEŠĄJĮ KONKURSAŲ EITI ŠIAS MOKSLO DARBUOTOJŲ PAREIGAS:

MEDICINOS AKADEMIJOJE:

Visuomenės sveikatos fakultete:

■ **1 mokslo darbuotojo** (0,50 et., mokslo kryptis – visuomenės sveikata, atlyginimas 1826,52 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių) Sveikatos tyrimų institute.

Kardiologijos institute:

■ **1 vyresniojo mokslo darbuotojo** (0,25 et., mokslo kryptis – medicina, atlyginimas 1826,52 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių) Kardialinės patologijos tyrimų laboratorijoje.

■ **1 jaunesniojo mokslo darbuotojo** (0,25 et., mokslo kryptis – medicina, atlyginimas 1740,96 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių) Kardialinių tyrimų automatizacijos laboratorijoje.

■ **1 mokslo darbuotojo** (0,50 et., mokslo kryptis – biofizika, atlyginimas 1826,52 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių) Membranų biofizikos laboratorijoje.

■ **3 jaunesniųjų mokslo darbuotojų** (1 × 0,25 et., mokslo kryptis – medicina, 1 × 0,25 et., 1 × 0,50 et., mokslo kryptis – visuomenės sveikata, atlyginimas 1740,96 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių) Populiacinių tyrimų laboratorijoje.

■ **1 jaunesniojo mokslo darbuotojo** (0,75 et., mokslo kryptis – biofizika, atlyginimas 1740,96 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių) Tarpląstelinės sąveikos tyrimų laboratorijoje.

■ **2 mokslo darbuotojų** (1 × 0,25 et., mokslo kryptis – medicina, 1 × 1,0 et., mokslo kryptis – biologija, atlyginimas 1826,52 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių) ir 2 jaunesniųjų mokslo darbuotojų (2 × 0,5 et., mokslo kryptis – biologija, atlyginimas 1740,96 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių) Vaistinių medžiagų ikiklinikinių tyrimų laboratorijoje.

■ **1 vyriausiojo mokslo darbuotojo** (0,25 et., mokslo kryptis – biologija, atlyginimas 2094,36 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių), **1 vyresniojo mokslo darbuotojo** (0,50 et., mokslo kryptis – biologija, atlyginimas 1826,52 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių) ir **1 jaunesniojo mokslo darbuotojo** (0,25 et., mokslo kryptis – biologija, atlyginimas 1740,96 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių) Vaistinių medžiagų histopatologijos laboratorijoje.

Endokrinologijos institute:

■ **3 mokslo darbuotojų** (1 × 0,50 et., 2 × 0,25 et., mokslo kryptis – medicina, atlyginimas 1826,52 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių) ir **1 jaunesniojo mokslo darbuotojo** (0,25 et., mokslo kryptis – medicina, atlyginimas 1740,96 Eur už

1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių) Bendrosios endokrinologijos laboratorijoje.

■ **1 jaunesniojo mokslo darbuotojo** (0,5 et., mokslo kryptis – biologija, atlyginimas 1740,96 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių) Cukrinio diabeto laboratorijoje.

Pretendentai turi atitikti pareigybės kvalifikacinius reikalavimus pagal Lietuvos sveikatos mokslų universiteto senato 2020 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. 134-04 patvirtintą kvalifikacinių ir atestacijos reikalavimų dėstytojų ir mokslo darbuotojų pareigybės nustatymo, konkursų į dėstytojų ir mokslo darbuotojų pareigas skelbimo, organizavimo ir vykdymo bei dėstytojų ir mokslo darbuotojų atestavimo tvarką.

Papildomi kvalifikaciniai reikalavimai: 1. Turėti patirties tarptautinių mokslinių tyrimų vykdymo ankstyvosios vaiko raidos, vaiko ir motinos sveikatos srityse, tarptautinių projektų vykdymo patirties – mokslo darbuotojo pareigoms eiti Sveikatos tyrimų institute. 2. Turėti mokslinio darbo patirties vykdant kamieninių ląstelių terapijos ikiklinikinius tyrimus – vyresniojo mokslo darbuotojo pareigoms eiti Kardialinės patologijos laboratorijoje. 3. Turėti įgūdžių tinkamai taikyti šiuolaikines dirbtinio intelekto technologijas vaizdinių tyrimų analizėje, turėti mokslinės dirbtinio intelekto pritaikymo kardiologijoje patirties bei dalyvauti projektinėse veiklose, kurios tiesiogiai siejasi su dirbtinio intelekto pritaikymu medicinoje – jaunesniojo mokslo darbuotojo pareigoms eiti Kardiologinių tyrimų automatizacijos laboratorijoje. 4. Turėti geras laboratorinės praktikos žinias, gebėti dirbti su *ImageJ*, *Scroll*, *LabChart*, *Andor SOLIS*, *Origin* programomis ir turėti patirties registruojant susitraukimo jėgą lygiuosiuose raumenyse – mokslo darbuotojo pareigoms eiti Membranų biofizikos laboratorijoje. 5. Turėti darbo patirties vykdyti širdies ir kraujagyslių ligų ir jų rizikos veiksnių epidemiologinius tyrimus suaugusių žmonių populiacijoje (0,25 et., mokslo kryptis – medicina), turėti darbo patirties vykdyti širdies ir kraujagyslių ligų rizikos veiksnių epidemiologinius tyrimus mokinių populiacijoje (0,5 et., mokslo kryptis – visuomenės sveikata), turėti darbo patirties vykdyti galvos smegenų insulto ir jo rizikos veiksnių epidemiologinius tyrimus suaugusių žmonių populiacijoje (0,25 et., mokslo kryptis – visuomenės sveikata) – jaunesniojo mokslo darbuotojo pareigoms eiti Populiacinių tyrimų laboratorijoje. 6. Turėti darbo laboratorijoje patirties ir darbo elektrofiziloginiais metodais pagrindus – jaunesniojo mokslo darbuotojo pareigoms eiti Tarpląstelinės sąveikos tyrimų laboratorijoje. 7. Turėti ikiklinikinių, kraujagyslių endotelio tyrimų patirties (0,25 et., mokslo kryptis – medicina), turėti darbo su ląstelių kultūromis, egzozomomis patirties (1,0 et., mokslo kryptis – biologija) – mokslo darbuotojo pareigoms eiti, turėti darbo patirties atlikti kraujagyslių ir ląstelių

funkcijų tyrimus (2 × 0,5 et., mokslo kryptis – biologija) – jaunesniojo mokslo darbuotojo pareigoms eiti Vaistinių medžiagų ikiklinikinių tyrimų laboratorijoje. 8. Turėti patirties formuoti mokslines vaistų taikinių paieškos ir tyrimų temas bei vykdyti tyrimus ląstelių kultūrose ir gyvūnų modelinėse sistemose, gebėti kurti tikslingas nanoformuluotes ir jas charakterizuoti, gebėti taikyti fluorescencinės mikroskopijos metodus – vyriausiojo mokslo darbuotojo pareigoms eiti, turėti patirties formuoti mokslines vaistų taikinių paieškos ir tyrimų temas bei vykdyti tyrimus ląstelių kultūrose, gebėti kurti konstruktus trimatėms kultūroms *in vitro* formuoti ir juos charakterizuoti, gebėti taikyti fluorescencinės mikroskopijos metodus – vyresniojo mokslo darbuotojo pareigoms eiti, turėti patirties vykdyti tyrimus ląstelių dvimatėse ir trimatėse kultūrose, gebėti išskirti ląsteles iš biologinių mėginių ir jas charakterizuoti, gebėti taikyti imunohistocheminius ir fluorescencinės mikroskopijos metodus – jaunesniojo mokslo darbuotojo pareigoms eiti Vaistų taikinių histopatologijos laboratorijoje. 9. Turėti mokslinio darbo patirties vykdančios skydliakės ligų genetinių ir epigenetinių veiksnių tyrimus – mokslo darbuotojo pareigoms eiti Bendrosios endokrinologijos laboratorijoje. Pretendentai privalo pateikti šiuos dokumentus:

1. Prašymą leisti dalyvauti konkurse.
2. Atestacijos kortelę pagal Universiteto patvirtintą formą.
3. Asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopiją.
4. Gyvenimo ir profesinės veiklos aprašymą (pagal *Europass* formą).
5. Pastarųjų 5-erių metų publikacijų sąrašą (jei siekiama pirmą kartą Universitete eiti profesoriaus, docento, vyriausiojo mokslo arba vyresniojo mokslo, arba mokslo darbuotojo pareigas, teikiamas visų publikacijų sąrašas).

6. Aukštojo mokslo baigimo, mokslo laipsnio, pedagoginio vardo dokumentų (su priedais) originalus ir kopijas (originalai, sutikrinus juos su pateiktomis kopijomis, grąžinami) arba, jeigu dokumentai siunčiami paštu, – nuorašus, patvirtintus notaro. Šis punktas Universitete jau dirbantiems darbuotojams yra netaikomas.

7. Dokumentų, patvirtinančių pretendento atitiktį kvalifikaciniams reikalavimams, originalus ir kopijas (originalai, sutikrinus juos su pateiktomis kopijomis, bus grąžinti) arba, jei dokumentai siunčiami paštu, – nuorašus, patvirtintus notaro.

8. Gyvenamosios vietos ir elektroninio pašto adresą bei telefoną numerį.

Dokumentus pateikti **iki 2023 m. lapkričio 24 d.** Personalio tarnybai (I a., kab. Nr. 102), A. Mickevičiaus g. 7, Kaunas. Pasiteirauti: tel. 8 37 465415.

Prof. Rimantas Benetis, Rektorius

Tarpprofesinis bendradarbiavimas slaugoje: tarptautinis simpoziumas Lenkijoje

6» Simpoziumo metu buvo pristatyta net 114 žodinių ir stendinių pranešimų. Dvi dienas trukusi tarptautinė konferencija buvo suskirstyta į 6 paralelines sesijas, apimančias įvairias temas: išplėstinę slaugos praktiką ir jos plėtros kryptis, socialinius ir teisinius iššūkius, su kuriais susiduria slaugos specialistai, slaugos aspektus slaugant onkologinėmis ligomis sergančius pacientus. Taip pat didelio susidomėjimo sulaukė ir akušerinės priežiūros tematikos sekcija. Simpoziumo dalyviai turėjo galimybę dalyvauti ir praktinėse dirbtuvėse. Jų metu slaugytojai ir akušeriai galėjo gilinti žinias, susijusias su cukriniu diabetu, susipažinti su diabeto mokytojo veikla, įvertinti žaizdų priežiūros aspektus, aptarti žindymo svarbos klausimus ir praktiškai išmokyti naudotis naujausiais įrenginiais, palengvinančiais žindymo procesą. Plati simpoziumo tematika leido visiems konferencijos dalyviams surasti sau aktualias mokslines ir klinikinės praktikos įžvalgas.

Visi konferencijos dalyviai sutiko, kad, integruojant slaugą į tarpdisciplininę sveikatos priežiūrą, spe-

Tarpdisciplininis komandų kūrimas, kuriose dalyvauja slaugytojai, gydytojai, socialiniai darbuotojai ir kiti specialistai, leidžia aptikti ir spręsti pacientų sveikatos problemas iš įvairių perspektyvų.

cialistai pasiekia daugiau nei gali padaryti atskirai. Skirtingų sričių žinių ir kompetencijų derinimas optimizuoja priežiūros procesus, skatina tarpdisciplininį mokymąsi ir leidžia rasti optimalias sprendimų bei priežiūros strategijas. Simpoziumas buvo puiki galimybė susitikti ir dalytis mintimis su kitais specialistais iš įvairių šalių. Dalyviai išklausė mokslinius pranešimus apie naujausius tyrimų duomenis, aptarė aktualias temas ir pasisėmė naujų žinių iš kolegų. Simpoziumo metu įgytos žinios ir patirtis ne tik skatins profesinį augimą, bet ir leis plėtoti tarptautinį bendradarbiavimą bei suartins skirtingų šalių slaugos krypties mokslininkų bendruomenes.

■ Doktorantė Milda Naginevičiūtė.

Nuoširdžiai užjaučiame Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikų Vaikų chirurgijos klinikos gydytoją ortopedę traumatologę Rasą Simonaitytę mirus mylimai Mamai.

Kauno klinikų Vaikų chirurgijos klinikos kolektyvas

Mirus Kauno klinikų Skalbyklos vadovui Gediminui Mikulėnui nuoširdžią užuojautą šeimai ir artimiesiems reiškia Kauno klinikų Aprūpinimo ir socialinių paslaugų tarnybos kolektyvas.

ADMINISTRACIJA SKELBIA KONKURSĄ EITI ŠIAS PAREIGAS:

■ **Kardiologijos intensyvios terapijos skyriaus vadovo** 0,75 et. Kardiologijos klinikos bendrajame personale (darbo užmokestis nuo 3732,83 Eur už 0,75 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių).

Kvalifikaciniai reikalavimai pretendents: pretendentai turi atitikti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gegužės 10 d. įsakymo „Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos valstybės ir savivaldybių biudžetinių ir viešųjų įstaigų, jų padalinių ir filialo vadovams keliama kvalifikaciniai reikalavimai“ Nr. V-574, II skyriaus 17 punkte bei III skyriuje nurodytus kvalifikacinius reikalavimus. Taip pat turėti galiojančią medicinos licenciją, ne mažesnę nei 3 m. praktinio darbo patirtį. Privalumas: vadovaujamo darbo patirtis, mokslo laipsnis.

Prašymą dalyvauti konkurse, asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopiją, gyvenimo aprašymą, išsilavinimą bei turimą specialybę ir kvalifikacinius reikalavimus patvirtinančių dokumentų kopijas, (rekomendacijas), viešųjų ir privačių interesų deklaraciją, veiklos planą pateikti Kauno klinikų Žmogiškųjų išteklių tarnybai arba el. paštu zmogiskuju.istekliu.tarnyba@kaunoklinikos.lt iki 2023-11-06. Išsami informacija teikiama tel.: 8 37 326773, Eivenių g. 2, Kaunas.

Aušrinė Amšiejūtė, Teisės tarnybos vadovė, veikianti 2018-11-29 sveikatos apsaugos ministro įsakymo Nr. V-1364 pagrindu

■ **Transporto tarnybos vadovo 1,0 et.** Transporto tarnyboje (darbo užmokestis 2983,26 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių).

■ **Ekonomikos ir planavimo tarnybos vadovo 1,0 et.** Ekonomikos ir planavimo tarnyboje (darbo užmokestis 4327,61 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių).

Kvalifikaciniai reikalavimai pretendents: pretendentai turi atitikti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gegužės 10 d. įsakymo Nr. V-574 „Dėl Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos valstybės biudžetinių ir viešųjų įstaigų vadovų konkursų organizavimo nuostatų ir Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos valstybės ir savivaldybių biudžetinių ir viešųjų įstaigų, jų padalinių

ir filialų vadovams keliama kvalifikacinių reikalavimų patvirtinimo“ nurodytus kvalifikacinius reikalavimus. Turėti ne mažiau kaip 3 metų vadovaujamo darbo patirtį su padaliniu, kuriam siekiama vadovauti, funkcijomis susijusioje srityje.

Prašymą dalyvauti konkurse, asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopiją, gyvenimo aprašymą, išsilavinimą bei turimą specialybę ir kvalifikacinius reikalavimus patvirtinančių dokumentų kopijas, (rekomendacijas), viešųjų ir privačių interesų deklaraciją, veiklos planą, pateikti Kauno klinikų Žmogiškųjų išteklių tarnybai arba el. paštu zmogiskuju.istekliu.tarnyba@kaunoklinikos.lt iki 2023-11-06. Išsami informacija teikiama tel.: 8 37 326773, Eivenių g. 2, Kaunas.

■ **Kineziterapeuto** 0,5 et. Reabilitacijos klinikos bendrajame personale (darbo užmokestis nuo 1305,92 Eur iki 1368,48 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių).

Kvalifikaciniai reikalavimai pretendents: kineziterapijos studijos, kineziterapeuto profesinė kvalifikacija, darbo patirtis sveikatos priežiūros įstaigoje.

Prašymą dalyvauti konkurse, asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopiją, gyvenimo aprašymą, išsilavinimą bei turimą specialybę ir kvalifikacinius reikalavimus patvirtinančių dokumentų kopijas, (rekomendacijas), pateikti Kauno klinikų Žmogiškųjų išteklių tarnybai arba el. paštu zmogiskuju.istekliu.tarnyba@kaunoklinikos.lt iki 2023-11-06. Išsami informacija teikiama tel.: 8 37 326773, Eivenių g. 2, Kaunas.

■ **Gydytojo urologo** 0,75 et. Urologijos klinikos bendrajame personale (darbo užmokestis nuo 2712,77 Eur iki 3088,40 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių).

Kvalifikaciniai reikalavimai pretendents: aukštasis universitetinis išsilavinimas, galiojanti atitinkama medicinos praktikos licencija.

Prašymą dalyvauti konkurse, asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopiją, gyvenimo aprašymą, išsilavinimą bei turimą specialybę ir kvalifikacinius reikalavimus pa-

tvirtinančių dokumentų kopijas, (rekomendacijas) pateikti Kauno klinikų Žmogiškųjų išteklių tarnybai arba el. paštu zmogiskuju.istekliu.tarnyba@kaunoklinikos.lt iki 2023-11-06. Išsami informacija teikiama tel.: 8 37 326773, Eivenių g. 2, Kaunas.

■ **Gydytojo neurochirurgo** 2,0 et. (2 × 1,0 et.) Neurochirurgijos klinikos bendrajame personale (darbo užmokestis nuo 2712,77 Eur iki 3226,37 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių).

Kvalifikaciniai reikalavimai pretendents: aukštasis universitetinis išsilavinimas, galiojanti atitinkama medicinos praktikos licencija.

Prašymą dalyvauti konkurse, asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopiją, gyvenimo aprašymą, išsilavinimą bei turimą specialybę ir kvalifikacinius reikalavimus patvirtinančių dokumentų kopijas, (rekomendacijas), pateikti Kauno klinikų Žmogiškųjų išteklių tarnybai arba el. paštu zmogiskuju.istekliu.tarnyba@kaunoklinikos.lt iki 2023-11-06. Išsami informacija teikiama tel.: 8 37 326773, Eivenių g. 2, Kaunas.

■ **Biomedicinos technologo** 2,0 et. (2 × 1,0 et.) Laboratorinės medicinos klinikos Hematologijos ir bendrosios citologijos laboratorijoje (darbo užmokestis nuo 1395,81 iki 1679,32 Eur už 1,0 et. darbo krūvį, neatskaičius mokesčių).

Kvalifikaciniai reikalavimai pretendents: Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įgyta biomedicinos technologo profesinė kvalifikacija ir galiojanti biomedicinos technologo licencija.

Prašymą dalyvauti konkurse, asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopiją, gyvenimo aprašymą, išsilavinimą bei turimą specialybę ir kvalifikacinius reikalavimus patvirtinančių dokumentų kopijas, (rekomendacijas) pateikti Kauno klinikų Žmogiškųjų išteklių tarnybai arba el. paštu zmogiskuju.istekliu.tarnyba@kaunoklinikos.lt iki 2023-11-06. Išsami informacija teikiama tel.: 8 37 326773, Eivenių g. 2, Kaunas.

Prof. habil. dr. Renaldas Jurkevičius, Generalinis direktorius